Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kirje

28.11.2023

EU/584/2023
EU/584/2023-SM-6

Puolustusvaliokunta

Sisäministeriön kirjallinen asiantuntijalausunto, 30.11.2023 Puolustusvaliokunta

Komissio ja EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja antoivat 10.3.2023 yhteisen tiedonannon EU:n merellisestä turvallisuusstrategiasta (EUMSS) ja sen toimenpideohjelmasta. Tiedonannon pohjalta jäsenvaltiot laativat päivitetyn EU:n merellisen turvallisuusstrategian, jossa otetaan tiedonantoa laajemmin kantaa merelliseen turvallisuuteen liittyviin kysymyksiin. EU:n neuvosto hyväksyi päivitetyn strategian ja toimenpideohjelman 24.10.2023. Strategialla ei ole suoranaisia lainsäädännöllisiä vaikutuksia.

EU:n merellinen turvallisuusstrategia ja sen toimenpideohjelma koskevat niin EU:n merialueiden kuin globaaleja merellisiä turvallisuuskysymyksiä. Strategiassa painotetaan erityisesti YK:n merioikeusyleissopimuksen keskeistä merkitystä oikeudellisena puitteena kaikelle meriin kohdistuvalle toiminnalle. EU:n aiempi merellinen turvallisuusstrategia on julkaistu vuonna 2014 ja se on päivitetty edellisen kerran vuonna 2018. Nyt strategian päivittämisen taustalla ovat merkittävät ja pitkäkestoiset muutokset globaalissa turvallisuusympäristössä sekä tarve yhteensovittaa EU:n merellisen turvallisuusstrategian linjauksia vuonna 2022 julkaistun EU:n strategisen kompassin kanssa. EU:n merellisen turvallisuusstrategia koostuu kuudesta strategisesta tavoitteesta, jotka on muunnettu strategian toimenpideohjelmassa noin 150 konkreettiseksi toimeksi.

Sisäministeriön hallinnonalan näkökulmasta toimenpideohjelman keskeisimpiä toimenpiteitä ovat:

- Jäsenvaltioiden, EU virastojen ja Naton yhteistyön lisääminen merellisen kriittisen infrastruktuurin valvonnan ja suojaamisen saralla

- Vuosittaisten merelliseen turvallisuuteen liittyvien EU-tason yhteistoimintaharjoitusten järjestäminen laivasto- ja rannikkovartiostoviranomaisten sekä muiden merellisten toimijoiden kesken

- Merialueiden valvonnan yhteisen tietojenvaihtoympäristö CISE:n kehittämiseen ja käyttöönottoon tähtäävät toimenpiteet

- Itämeren alueella sijaitsevien riskihylkyjen kartoittaminen ja niiden saneerausmahdollisuuksien selvittäminen

EU:n merellisessä turvallisuusstrategiassa korostetaan viranomaisyhteistyön merkitystä. Merellisten turvallisuusviranomaisten yhteistyö on Suomessa erittäin hyvällä tasolla. Sisäministeriön kannalta yksi viranomaisyhteistyön kulmakivistä on METO-viranomaisten (Merelliset toimijat) yhteistyö, johon osallistuvat Rajavartiolaitos, Merivoimat, Väylävirasto ja Liikenne- ja viestintävirasto Traficom. METO-yhteistyötä tehdään niin operatiivisella kuin strategisella tasolla. Yhteistyön perustana on viranomaisten jaettu meritilannekuvajärjestelmä, jonka avulla merellistä tilannetietoutta voidaan ylläpitää laadukkaasti ja kustannustehokkaasti toimivaltaisten viranomaisten kesken. METO-yhteistyön puitteissa järjestetään lisäksi harjoituksia, joiden avulla kehitetään viranomaisten käytännön tason yhteistoimintakykyä.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Sisäministeriö				
PL 26 00023 Valtioneuvosto	Kirkkokatu 12 Helsinki	0295 480 171 +358 295 480 171	09 160 44635 +358 9 160 44635	kirjaamo.sm@gov.fi www.intermin.fi

Rajavartiolaitos panostaa merialueiden valvonnan yhteisen tietojenvaihtoympäristö CISE:n käyttöönottoon, sillä sen arvioidaan parantavan merellistä tilanneymmärrystä niin EU-tasolla kuin myös METO-viranomaisten välillä. Rajavartiolaitos seuraa aktiivisesti Venäjältä öljyä vievien tankkereiden liikkumista Itämerellä. Osa aluksista on heikkokuntoisia, niiden omistus- ja vakuutusrakenteet ovat monimutkaisia eikä niiden miehistöllä aina ole tarvittavaa osaamista toimia pohjoisen Itämeren vaativissa olosuhteissa. Nämä asiat lisäävät merkittävästi Itämerellä tapahtuvan ympäristövahingon riskiä.

Myös Rajavartiolaitoksen yhteistyö kolmannen sektorin toimijoiden, kuten Suomen meripelastusseuran ja Punaisen ristin kanssa on hyvällä tasolla. Tätä yhteistyötä harjoitellaan ja kehitetään jatkuvasti, jotta merellisiin onnettomuuksiin voidaan reagoida mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti.

EU:n merellisen turvallisuuden strategian edistymistä ja sen toimenpiteiden toteutumista tullaan seuraamaan säännöllisesti neuvoston merellisen turvallisuuden strategian työryhmässä. Lisäksi komissio ja EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja julkaisevat strategiaa koskevan edistymisraportin kolmen vuoden kuluttua strategian julkaisusta.

Kansallisesti strategia toimeenpannaan merellisen turvallisuuteen liittyvien ministeriöiden ja virastojen toimesta. Parhaillaan arvioidaan strategian toimeenpanon ja seurannan menettelytapoja.

Projektipäällikkö Heikki Kontro

Liitteet -

Jakelu Puolustusvaliokunta

Tiedoksi -